

Praćenje suđenja za ratne zločine - Jamstvo procesa suočavanja s prošlošću i održivosti pravosudnih reformi u Hrvatskoj

Osijek, Zagreb, 4. rujna 2013.

Dvotjedni izvještaj o suđenjima za ratne zločine¹

Silovateljima po 12 godina zatvora

Vijeće za ratne zločine Županijskog suda u Osijeku 4. rujna nepravomoćno je osudilo na po 12 godina zatvora Ljubinka Radoševića i Vojislava Grčića, pripadnike paravojne Teritorijalne obrane Dalja.

Proglašeni su krivima što su u kolovozu 1991. godine silovali tada 20-godišnju djevojku pred njezinim ocem, majkom, maloljetnom sestrom i maloljetnim bratom u njihovoj obiteljskoj kući. Prvookrivljeni Radošević proglašen je krivim i jer je u drugom navratu fizički zlostavljao članove navedene hrvatske obitelji, a drugookrivljeni Grčić jer je zajedno sa jednom sada pokojnom osobom i još jednim nepoznatim pripadnikom TO navedenu 20-godišnjakinju silovao u blizini željezničke stanice u Dalju.

Istražni zatvor, u kojem se obojica nalaze od svibnja 2012. godine, produljen je nakon objave presude.

Podgorica: Četvorici počinitelja zločina nad hrvatskim civilima i ratnim zarobljenicima u logoru Morinj ukupno samo 12 godina zatvora

Viši sud u Podgorici je 31. srpnja 2013. godine, u trećem (drugom ponovljenom) prvostupanjskom postupku, ponovno osudio četvoricu optuženih počinitelja zločina nad hrvatskim civilima i ratnim zarobljenicima u crnogorskom logoru Morinj na niske kazne zatvora od 4, 3 i 2 godine.

U priopćenju Akcije za ljudska prava, crnogorske organizacije civilnog društva koja monitorira navedeni postupak, istaknuto je da su niske kazne posljedica neopravdano velikog značaja koji je Viši sud dao olakšavajućim okolnostima na strani okrivljenih: ranije neosuđivani, u braku, imaju djecu, lošeg zdravstvenog stanja, dok nije uzeo u obzir otežavajuće okolnosti: bespomoćnost žrtava, veliki broj oštećenih, upornost u izvršenju djela iskazanom izvršenjem zločina u dužem razdoblju i kontinuiranu patnju preživjelih žrtava zbog traume.

Opća ocjena predmeta Morinj jest da se suđenjem izražava tendencija pravosudnih vlasti Crne Gore da se nadređene neposrednim izvršiteljima zločina poštedi odgovornosti. Državno tužilaštvo Crne Gore propustilo je zločine u logoru Morinj tretirati kao organizirani sistem zlostavljanja zatvorenika i za takvo zlostavljanje optužiti osobe koje su bile nadređene neposrednim izvršiteljima, navodi se u priopćenju tima Akcije za ljudska prava.

¹ Prethodni dvotjedni izvještaj objavili smo 11. srpnja. Tijekom razdoblja godišnjih odmora nismo objavljivali dvotjedne izvještaje. Zbog toga su u izvještaj uključena zbivanja u predmetima ratnih zločina tijekom druge polovine srpnja i kolovoza.

Nove istrage Županijskog državnog odvjetništva u Osijeku

a) Istraga protiv pripadnika Teritorijalne obrane i milicije tzv. Krajine iz Trpinje kod Vukovara

Sredinom srpnja ŽDO u Osijeku je donijelo nalog o provođenju istrage protiv petnaest osoba s područja Trpinje kod Vukovara, od kojih su deveterica i uhićena, zbog osnova sumnje da su kao pripadnici TO Trpinja i milicije tzv. SAO Krajine nezakonito uhićivali, privodili, zatvarali te fizički, psihički i seksualno zlostavljali te ubijali civilno stanovništvo i ratne zarobljenike.

Takvim postupanjem ubijeno je i nestalo 12 civila te najmanje 60 zarobljenih hrvatskih branitelja, dok je zbog mučenja 14 osoba zadobilo fizičke i psihičke ozljede.

Uhićenja u Trpinji izazvala su reakciju predstavnika srpske zajednice. Zajedničko vijeće općina Vukovar osudilo je način na koji je izvedeno privođenje osumnjičenih, smatrajući da se postupak privođenja mogao izvesti bez spektakularnih elemenata i demonstracije sile. Istaknuto je kako takvim ponašanjem može doći do narušavanja već ionako narušenih međunacionalnih odnosa i izazivanja straha i nesigurnosti kod pripadnika srpske zajednice u istočnom dijelu Republike Hrvatske.

b) Istraga protiv jednog osumnjičenika zbog zlostavljanja u Erdutu

ŽDO u Osijeku sredinom srpnja je naložilo provođenje istrage protiv jednog osumnjičenika zbog osnova sumnje da je 22. studenoga 1991. u Erdutu, kao pripadnik pararendarstvenog odjeljenja milicije Erdut, prilikom ispitivanja dvojice nezakonito uhićenih i privedenih civila, udario ih drvenom palicom po tijelu, rukama i nogama te im kliještima nanosio intenzivne boli kada nije bio zadovoljan njihovim odgovorima.

Osumnjičenik nije dostupan nadležnim tijelima Republike Hrvatske.

Obustavljen postupak protiv četvorice oficira JNA zbog napada na Split i okolice

Nakon što je tužiteljstvo odustalo od daljnjeg kaznenog progona, Županijski sud u Splitu krajem srpnja obustavio je kazneni postupak protiv Nikole Zdravkovića, Dragana Tarbuka, Radovana Šteta i Riste Zekanovića, pripadnika JNA optuženih za napad na Split i okolice 1991. godine.

Navedenim okrivljenicima suđeno je u odsutnosti 1993. godine. U tom je postupku suđeno trideset i dvojici oficira i podoficira JNA zbog napada na Split i okolno srednjodalmatinsko područje u kojima je ubijano i ranjavano civilno stanovništvo te je počinjena materijalna šteta velikih razmjera. Trideset jedan okrivljenik osuđen je na uglavnom visoke zatvorske kazne, dok je protiv jedinog dostupnog optuženika primjenom zakona o oprost obustavljen postupak za počinjenje kaznenog djela sudjelovanja u neprijateljskoj vojsci. No Vrhovni sud Republike Hrvatske je 1994. godine ukinuo osuđujuću presudu u odnosu na sedamnaestoricu okrivljenika, a u odnosu na jedinog dostupnog okrivljenika odbijajuću presudu preinačio je u oslobađajuću.

Ponovno suđenje do danas nije održano.

Devedesetih godina procesuirani su gotovo isključivo pripadnici srpskih postrojbi. Suđenja su vrlo često provedena neprofesionalno i etnički pristrano, uglavnom u odsutnosti optuženih. Oko 80% osuđenih osoba procesuirano je u odsutnosti. Prema podacima koje je DORH objavio 2004. godine, za ratne zločine od 1991. do 2004. bilo je osuđeno 602 osobe, od toga 464 u odsutnosti.

U predmetima koji se trenutno nalaze na županijskim sudovima, u fazi istrage ili glavne rasprave, optuženici su u velikoj većini nedostupni pravosudnim tijelima Republike Hrvatske. S obzirom da se tek u manjem broju predmeta glavne rasprave održavaju u odsutnosti optuženih, većina predmeta je neaktivna.

